

UKŁAD I OGÓLNE ZASADY KONCEPCJI PRACY DYPLOMOWEJ

I. Wybór problemu badawczego pracy: geneza i perspektywa badawcza problemu oraz uzasadnienie potrzeby tych badań

Analiza sfery zainteresowań dyplomanta: **OBSZAR NAUK SPOŁECZNYCH** oraz **DZIEDZINA NAUK O BEZPIECZEŃSTWIE** przy jednoczesnym założeniu: związek ze **studiowanym kierunkiem BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE** (a np. nie są to bezp. międzynarodowe czy obronność kraju). Analiza ta ma na celu znalezienie luki w wiedzy, niejasności lub stwierdzenia jakiejś słabości czy braku w sferze praktyki, potem wykazania, że kwestia ta istnieje obiektywnie, jako rzeczywisty, a nie tylko subiektywny problem oraz że warto podjąć próbę jego rozwiązania.

1. **Temat pracy** powinien być konkretny, odnosić się do jasno wyodrębnionego motywu i zakresu badawczego. Problematyka pracy ma odnosić się do kierunku studiów i specjalności wybranej przez studenta. Przy ustaleniu tematu pracy dyplomowej należy brać pod uwagę zainteresowania naukowe studenta i specjalność promotora oraz możliwości wykonania danej pracy.

2. **Ustalenie tematyki** pracy jest dokonywane wspólnie, z udziałem promotora oraz dyplomanta na początku pierwszego semestru seminarium dyplomowego. Przy ustalaniu tematu pracy dyplomowej należy brać pod uwagę:

- a) kierunek studiów, wybraną specjalność i profil absolwenta;
- b) odpowiadający kierunkowi obszar nauk, dziedzina i dyscyplina;
- c) treści i metody kształcenia stosowane na danym kierunku;
- d) zainteresowania studenta;
- e) możliwości wykonania danej pracy przez studenta.

3. **Tytuł pracy** może zostać za zgodą promotora, doprecyzowany w ostatecznej wersji pracy dyplomowej.

4. **Zmiana tematu** pracy dyplomowej wymaga zgody promotora

Wymogi merytoryczne stawiane pracy dyplomowej

1. Temat i treść pracy muszą być zgodne z kierunkiem studiów i korespondować z sylwetką absolwenta. Praca dyplomowa musi dotyczyć dokładnie sprecyzowanego problemu, co winno mieć odzwierciedlenie w tytule pracy.
2. Tytuł pracy, tytuły rozdziałów i podrozdziałów powinny odpowiadać zamieszczonym w pracy treściom i kolejno z siebie wynikać, umożliwiając

pogłębianie poruszanych rozważań, w końcowej części pracy doprowadzić do syntezy i uogólnień.

3. Przyjmuje się, że na poziomie studiów pierwszego stopnia praca dyplomowa powinna dotyczyć umiejętności pogłębionego opisu zjawiska, procesu, realizowanych działań lub organizacji. Na poziomie studiów drugiego stopnia wymagane jest przeprowadzenie badań i analizy danych. Praca magisterska powinna zawierać wnioski o charakterze użytecznym, a udział wkładu własnego powinien być nie mniejszy niż $\frac{1}{2}$ objętości pracy.
4. Szczegółowy zakres pracy ustala promotor z dyplomantem. Student odpowiada za poprawność merytoryczną, redakcyjną, edytorską, językową i stylistyczną pracy. Odpowiedzialny jest on również za sposób i uczciwość cytowania oraz za przestrzeganie praw autorskich.
5. **Rozmiar pracy dyplomowej** powinien wynikać z wyczerpującego opracowania tematu. Jako zasadę ogólną należy przyjąć, że objętość części zasadniczej **pracy licencjackiej powinna wynosić min. 30 stron, a pracy magisterskiej min. 50 stron**. Liczba pozycji **literatury przedmiotu** wykorzystanych w pracy nie powinna być niższa niż: w przypadku **pracy licencjackiej 15, a magisterskiej 25** pozycji. Natomiast jeśli praca wykorzystuje metodę krytycznej analizy tekstów, to powinna zawierać **min. 50 pozycji**.
6. Na część zasadniczą pracy składa się treść opracowania monograficznego ustalonego tematu. Część zasadnicza pracy składa się z min. trzech rozdziałów stanowiących realizację tematu pracy dla pracy licencjackiej, natomiast min. pięć rozdziałów stanowiących realizację tematu pracy dla pracy magisterskiej. Poszczególne rozdziały pracy dzieli się na tematyczne podrozdziały. Podrozdziały mogą być podzielone na punkty. Numeracja rozdziałów, podrozdziałów i punktów posiada cyfry arabskie. Preferuje się, by część zasadnicza pracy stanowiła co najmniej $\frac{3}{4}$ całości pracy. Część zasadnicza kończy się zakończeniem, stanowiącym podsumowanie tez i wniosków zawartych w pracy dyplomowej.
7. W pracy konieczne jest zachowanie dbałości o naukowy charakter pracy, a w szczególności zachowanie dokładności faktów, obiektywizmu poglądów, definiowania pojęć w oparciu o różne źródła, zachowanie opisu materiałów umożliwiającego odróżnienie badań i wnioskowania autora pracy od cudzych, stosowanie przypisów i odnośników do literatury przedmiotu oraz poprawność językową i stylistyczną tekstu.

Praca może mieć następujący charakter:

1. **Badawczy:** o ile zakłada wykrywanie nowych zależności, w tym przypadku jedynie wąskiego wycinka badań,
2. **Projektodawczy:** odnośnie proponowania nowych rozwiązań praktycznych,
3. **Systematyzujący:** w zakresie przedstawiania poglądów nauk o bezpieczeństwie lub wycinka rzeczywistości praktycznej.

II. Cel i problematyka badawcza (zagadnienia badawcze)

Sformułowanie celu badań: zaspokojenie uprzednio ukazanej potrzeby, czyli uzyskanie rozwiązania problemu i dekompozycja **problemu głównego** na **problemy szczegółowe**. Problemy szczegółowe mają w swej treści pokrywać całkowicie treść problemu głównego i nie wychodzić poza tę tematykę.

1. Cel badań – to „druga strona” potrzeby badań: po co prowadzi się badania, co zamierza się osiągnąć w ich rezultacie (rozwiązanie problemu)
2. Problematyka: problemy szczegółowe, jako przeszkody na drodze do celu, powstałe w wyniku rozbicia problemu głównego (ogólna zasada: ilość problemów szczegółowych powinna wynikać z liczby rozdziałów)

III. Założenia i hipotezy badawcze

Przyjęcie merytorycznych podstaw i ograniczeń pracy oraz **sformułowanie wstępnych hipotez**, które następnie będą weryfikowane w toku badań; w licencjackich pracach dyplomowych może być pominięta.

1. **Założenia** – to wiedza „nadsystemowa” wobec problemu (np. wyniki innych badań, wiedza podręcznikowa); coś, co nie będzie podlegać badaniom, przyjmowane jest takie, jakie jest - a jednocześnie stanowi podstawę, ograniczenie lub część rozwiązania problemu
2. **Hipotezy** – to przypuszczenia, co do rozwiązania problemu, próbne (wstępne) odpowiedzi na pytania badawcze, tezy, które będą weryfikowane w toku badań. Wyróżnia się hipotezy wstępne (w koncepcji), robocze (w kolejnych wersjach pracy), końcowe.

IV. Procedura badań: proces (tok, harmonogram: etapy, fazy) badań oraz zastosowane metody badawcze

Zaplanowanie procesu badawczego (toku, etapów, faz, ewentualnie także miejsca i konkretnego czasu), wraz z określeniem głównych metod w nim stosowanych.

1. Proces badań obejmuje zazwyczaj cztery fazy (etapy):

- a) Przygotowanie badań (opracowanie koncepcji i zorganizowanie badań), wraz z określeniem hipotezy wstępnej
- b) Etap badań teoretycznych - rozwinięcie hipotezy wstępnej w hipotezę roboczą
- c) Etap badań praktycznych – weryfikacja hipotezy roboczej (elementów tej hipotezy) i ustalenie wyników badań
- d) Synteza wyników i ich pisarskie (redakcyjne) ujęcie w postaci pracy naukowej - finalna hipoteza naukowa

2. Główne metody badawcze:

- a) Metody teoretyczne - analiza, analogia, synteza, dedukcja (wynikanie logiczne), indukcja (uogólnienie poszczególnych przypadków w twierdzenie ogólne)
  - b) Metody empiryczne – sondaż diagnostyczny, analiza systemowa, krytyczna analiza piśmiennictwa, obserwacja, eksperyment, studium przypadku
- **Analiza jakościowa** (ang. *qualitative analysis*) Analiza jakościowa to każda metoda badawcza, której celem jest wyjaśnienie przyczyn jakiegoś zjawiska, zdarzenia, postawy itp. W analizie jakościowej dąży się do odpowiedzi na pytania: jak? dlaczego?; jest przeciwieństwem analizy ilościowej, której celem jest odpowiedź na pytania: kto? ile? jak często? (przykład: metoda sondażu diagnostycznego przeprowadzona techniką wywiadu, w której narzędziem badawczym jest kwestionariusz wywiadu).
  - **Analiza ilościowa** (ang. *quantitative analysis*). Analiza ilościowa to każda metoda badawcza, której celem jest przedstawienie wyników przeprowadzonego badania w postaci numerycznej (np. częstości występowania, odsetków procentowych, średniej, mody, mediany itd.). W analizie ilościowej wykorzystuje się głównie techniki wnioskowania statystycznego, a uzyskane wyniki można zazwyczaj uogólniać na całą populację badaną. (przykład: metoda sondażu diagnostycznego przeprowadzona techniką ankiety, w której narzędziem badawczym jest kwestionariusz ankiety).

V. Układ pracy (prezentacja rezultatów przeprowadzonych badań)

Sformułowanie tytułu (tematu) pracy, tytułów rozdziałów i podrozdziałów zawierających ostateczne wyniki badań

Wstęp zawiera następujące po sobie w kolejności następujące części.

- a) **wprowadzenie do tematyki pracy** obejmujący ok. 2/3 strony obejmujący uzasadnienie wyboru tematu, wskazujący na jego ważność dla teorii i praktyki nauk o bezpieczeństwie,
- b) **określenie celu i problemu pracy**, do którego odniesienie będzie w zakończeniu pracy wskazując czy postawiony cel udało się zrealizować,
- c) **hipotezy (tezę) badawcze**, ujętych w **pytania badawcze (problemów szczegółowych)**, które odpowiadają rozdziału pracy, i które staramy się potwierdzić. W końcowej części pracy wskażemy w jaki sposób udało się ją potwierdzić lub, że się nie potwierdziła,
- d) wskazanie wykorzystanych w pracy **metod badawczych**,
- e) strukturę pracy informującą o ilości rozdziałów i kilku zdaniowy **opis każdego z poszczególnych rozdziałów**,
- f) **krótką charakterystykę źródeł** wykorzystanych w pracy.

2. Rozdziały pracy powinny zawierać zwartą tematycznie całość.

W pierwszym rozdziale powinny znaleźć się podrozdziały teoretyczne z zakresu podstawowych pojęć nauk o bezpieczeństwie, m.in. podmiot bezpieczeństwa, środowisko bezpieczeństwa, zagrożenia bezpieczeństwa, szanse bezpieczeństwa, ryzyka bezpieczeństwa, wyzwania bezpieczeństwa w kontekście wybranego tematu pracy dyplomowej.

Drugi rozdział to rozdział metodologiczny, który charakteryzuje koncepcję badań. Stanowi on czytelną informację o genezie problemu na tle krytyki dotychczasowej literatury oraz o celach i zagadnieniach badawczych, założeniach i hipotezach oraz o procedurze badań.

Treść – każdy rozdział to prezentacja wyników badań (np. badań literatury przedmiotu w krytycznej analizie tekstów) nad odrębnym problemem szczegółowym (czyli odpowiedzi na pytania badawcze). Powinno być tyle rozdziałów - ile problemów szczegółowych zostało wyodrębnionych w problematyce pracy

3. Zakończenie to:

- a) nawiązanie do wstępu (lub rozdziału metodologicznego). Jest reasumpcją wyników badań- twórczą, syntetyzującą prezentacją.
- b) zwięzłe podsumowanie polegające na przedstawieniu odpowiedzi na pytania badawcze postawione w rozdziale wprowadzającym.
- c) krytyczne spojrzenie na przebieg i rezultaty badań oraz ewentualne sugestie dalszych badań.

3. Bibliografia jest:

- a) sporządzona w porządku alfabetycznym.
- b) zawiera nazwisko i skrót imienia autorów pracy, tytuł, nazwę wydawnictwa, miejsce i rok wydania.

Przykład

1. Ciepielewska M., *Fundusze strukturalne i polityka regionalna*, [w:] E. Kadeckiej-Wyrzykowskiej i E. Synowiec (red.), *Unia Europejska. Integracja Polski z Unią Europejską*, Warszawa 1997.
2. Mączka A. (red.), *Encyklopedia Historii gospodarczej Polski do 1945 roku*, t. 1, Warszawa 1981.
3. Keynes J.M., *Ogólna teoria zatrudnienia, procentu i pieniądza*, Warszawa 1985.
4. Nowakowski Z., *Decydowanie w przedsiębiorstwie*, Warszawa 2001.
5. Pokruszyński W., *Bezpieczeństwo. Teoria i praktyka*, Józefów 2012.
6. Pokruszyński W., Piwowarski J., *Teoria bezpieczeństwa*, Kraków 2014.
7. *Rocznik Statystyczny 1999*, GUS, Warszawa 2000.

4. Załączniki (w razie potrzeby – ewentualny aneks)

5. Przykładowy wzór planu pracy magisterskiej:

Rola Policji w systemie bezpieczeństwa publicznego

Spis treści

Wstęp

Rozdział 1. Tytuł rozdziału

1.1. Tytuł podrozdziału

1.2. aaaaaa

1.3. itd.

Rozdział 2. Tytuł rozdziału

2.1. aaa

2.2. ccc

2.3. cc

Rozdział 3. Tytuł rozdziału

3.1.

3.2.

3.3.

Rozdział 4. Tytuł rozdziału

4.1.

4.2.

4.3.

4.4.

Zakończenie

Bibliografia

Spis tabel

Spis rysunków

Załączniki

Wymogi edytorskie pisania pracy dyplomowej:

Wymogi dotyczące maszynopisu pracy magisterskiej:

- format arkusza papieru: A4 (pisane jednostronnie),
- czcionka: Times New Roman,
- wielkość czcionki podstawowej: 12 pkt,
- odstęp między wierszami: 1,5 wiersza,
- marginesy: górny – 2,5 cm;
- dolny – 2,5 cm;
- lewy – 3,5 cm;
- prawy – 1,6 cm,
- stosować justowanie (wyrównanie tekstu do obu marginesów),
- każdy akapit należy rozpoczynać wcięciem 1,25 cm,
- wszystkie strony pracy są uwzględniane w numeracji ciągłej.

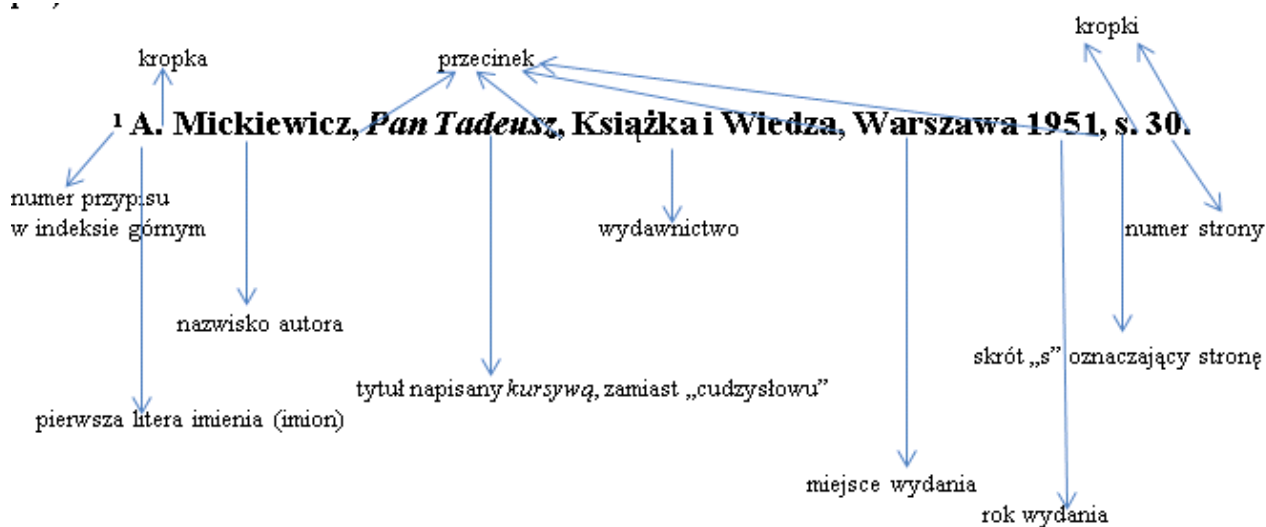
Przypisy

1. Każdy przytoczony w pracy obcy tekst musi być opatrzony przypisem.
2. W skład każdego przypisu wchodzi: inicjał imienia (imion) i nazwisko autora, tytuł dzieła, numer tomu, nazwa wydawcy, miejsce wydania, rok wydania, strona, według schematu zamieszczonego poniżej.
3. Przypisy źródeł internetowych zawierają adresy stron internetowych wraz z datą dostępu.
4. Przypis musi znajdować się na tej samej stronie co tekst, którego dotyczy.

Zarówno rysunki, jak i tablice należy umieszczać centralnie w stosunku do lewego i prawego marginesu. Muszą być umieszczone w okolicach dotyczącego go tekstu. Rysunki i tablice powinny być numerowane kolejno za pomocą liczb arabskich (Rys. 1, Tabela 1 itd.). W tekście muszą znajdować się odsyłacze do odpowiedniej tabeli lub rysunku wykorzystujące w tym celu ich numer. Tytuły należy pisać czcionką ***Times New Roman*** rozmiarze 10 pkt. Tytuły rysunków, wykresów i innych podobnych elementów powinny znajdować się pod nimi, wyjątkiem jest tytuł tabeli, który powinien znajdować się nad tabelą. Należy je wyrównać do lewej strony z zachowaniem odstępu jaki stosuje się w akapitach. Pod rysunkami (tabelami, wykresami) należy podać źródło (czcionka ***Times New Roman*** o rozmiarze 10 pkt bez pogrubienia, z zachowaniem ustaleń dotyczących przypisów i bibliografii, wyrównanie do lewej z zachowaniem odstępu jaki stosuje się w akapitach). Spisy rysunków, wykresów, tabel powinny zawierać numer rysunku (tabeli, wykresu), jego tytuł (opis) oraz numer strony, na której występuje w tekście. Dany punkt pracy nie powinien się rozpoczynać od zapowiedzi rysunku, tabeli, wykresu. Element graficzny pracy musi poprzedzać odpowiednie wprowadzenie. Każdy rysunek, tabela, czy też wykres musi być odpowiednio skomentowany (zinterpretowany). Komentarz powinien uwzględniać m.in. próbę analizy danych zawartych w elemencie graficznym.

5. Przykłady stosowania przypisów przedstawia się poniżej.

Przykłady stosowania przypisów:

*przypis do książki napisanej przez jednego autora:

¹ A. Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Książka i Wiedza, Warszawa 1951, s. 30.

² E. Ura, *Prawo urzędnicze*, Lexis Nexis, Warszawa 2007, s. 25-28.

*przypis do artykułu z książki (wydawnictwa zwartego):

³ M. Kudelska, *Filozofia Indii – kilka uwag wstępnych*, [w:] *Filozofia Wschodu*, (red.) B. Szymańska, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2001, s. 32.

*przypis do artykułu:

⁴ S. Koziej, *Bezpieczeństwo i obronność Unii Europejskiej*, „Myśl Wojskowa”, 2005, nr 1, s. 10–22.

*przypis do dokumentu normatywnego:

⁵ Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 1997 r. Nr 106, poz. 680 z późn. zm.).

*przypis do książki, która była już wcześniej cytowana (patrz powyżej przypis 1):

⁶ W. Pokruszyński, J. Piwowarski, *Teoria...*, *op. cit.*, s. 55.

*przypis do tej samej pracy podanej w przypisie bezpośrednio poprzedzającym:

⁷ P. Sulmicki, *Planowanie i zarządzanie gospodarcze*, PWE, Warszawa 1976, s. 50.

⁸ Ibidem. (jeśli przypis odnosi się do **tej samej pozycji i strony**)

⁹ Ibidem, s. 56. (jeśli przypis dotyczy **tej samej pozycji ale innej strony**)

*przypis do dokumentu z wydawnictwa elektronicznego:

¹⁰ Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej przyjęta na posiedzeniu Rady Ministrów 22 lipca 2003 r. [w:] [http:// www.mon.gov.pl](http://www.mon.gov.pl) (data odczytu/wejścia: 12.06.2011).

*przypis do rysunku:

Rys. 1 (tytuł rysunku)

Źródło: opracowanie własne

lub

(Źródło: A. Maksymiuk, *Pieniądz i podatki*, Warszawa 2002, s. 238).

* przypis odwołujący się do wyroków Trybunału Konstytucyjnego, wyroków, orzeczeń i uchwał Sądu Najwyższego, wyroków sądów apelacyjnych, wyroków i uchwał Naczelnego Sądu Administracyjnego powinien zawierać: pełną nazwę wyroku, orzeczenia czy uchwały; sygnaturę akt; adres publikacyjny wyroku, orzeczenia czy uchwały. Przykładowy przypis:

* Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 lipca 2008 r., sygn. akt K 46/07 (DzU 2008 nr 123, poz. 803).

* Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1994 r., sygn. akt III ARN 18/94, OSNP 1994 nr 4, poz. 55.

Wyróżniamy przypisy:

- a) źródłowe – występujące najczęściej (zwykle i rozszerzone tj. wraz z omówieniem lub cytatem cudzych poglądów), polegające na podaniu źródła zaczerpniętej informacji;
- b) bibliograficzne - odsyłające czytelnika do szerszej literatury. Używając formy *zob.* (zobacz) autor pracy odsyła do myśli przewodniej danej książki lub fragmentu tekstu. Stosując natomiast formę *por.* (porównaj) wskazuje na odmienne poglądy, podejście do opisywanego problemu;
- c) dokumentujące cytaty czyli podające skąd zostały one zaczerpnięte
- d) polemiczne – zawierające uwagi krytyczne lub polemikę ze stanowiskiem autora/autorów przytoczonych w tekście pracy

e) dygresyjne – zawierające własne uwagi i opinie autora pracy na temat omawianej problematyki

odsyłające – kierujące czytelnika do innego fragmentu pracy, ponieważ dany problem został (lub zostanie) omówiony szerzej w innym miejscu pracy lub omówienie danego problemu w tym miejscu byłoby np. niekorzystne z punktu widzenia konstrukcji, logiki wyводу itp.